

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

**ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ НАЦІОНАЛЬНОЮ
ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
СЬОГОДЕННЯ**

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної конференції

27 жовтня 2023 року

м. Одеса

2023

**УДК 341.74(477)
В40**

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

**Дотримання прав і свобод людини Національною
поліцією України в умовах глобальних викликів
сьогодення:** матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції, м. Одеса, 27 жовтня 2023 р. – Одеса : ОДУВС,
2023. – 162 с.

**УДК 341.74(477)
В40**

© ОДУВС, 2023

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Громацький С. А.

курсант 2-го курсу

факультету підготовки фахівців

*для підрозділів превентивної
діяльності*

*Одеського державного університету
внутрішніх справ*

Науковий керівник

Кейдалюк В.О.

викладач кафедри

адміністративної діяльності поліції

*Одеського державного університету
внутрішніх справ*

У зв'язку із введенням в Україні 24 лютого 2022 р. правового режиму воєнного стану, проведенням бойових дій на її території діяльність всіх державних інституцій, в першу чергу Національної поліції, зазнала суттєвих змін. Однак захист прав людини і громадянина від протиправних посягань є головним обов'язком працівників правоохоронних органів України. Національна поліція України відіграє провідну роль у забезпеченні надійного захисту прав і свобод людини, адже її діяльність безпосередньо спрямована на виконання такого завдання. До того ж одним із найважливіших принципів діяльності поліції згідно ст. 7 Закону України «Про Національну поліцію» є забезпечення дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, надана Верховною Радою України, і сприяння їх реалізації.

Агресивна війна росії накладає свій відбиток на безпекову ситуацію в країні. Всі підрозділи Національної поліції, поряд з виконанням своїх безпосередніх

обов'язків, беруть активну участь у відсічі збройної агресії, документують і розслідують воєнні злочини, реалізують стабілізаційні заходи, проводять рятувальні операції, здійснюють заходи з відновлення життєдіяльності та правопорядку на деокупованих територіях. З урахуванням цього, значних змін зазнала превентивна діяльність підрозділів Національної поліції України, традиційні заходи якої в деяких випадках відійшли на вторинний план, що обумовлено необхідністю реагування на безпекові виклики воєнного стану. Проте ситуація, що склалася в країні не повинна зупинити продовження великої реформи Національної поліції, метою якої є покращення надання поліцейських послуг населенню шляхом реалізації проектів зі створення безпечного простору, запровадження нових форм і методів превентивної роботи поліції, покращення реагування на повідомлення та забезпечення максимальної поліцейської присутності на територіях України.

До діяльності поліції має стати зосередження основних зусиль на її пріоритетних напрямках, спрямованих на захист прав і свобод людини та громадянина в умовах становлення демократичних перетворень. З урахуванням умов воєнного стану Національна поліція докладатиме системних зусиль у значущих для кожного громадянина України справах – обороні територіальної цілісності держави від збройної агресії, наданні допомоги Збройним Силам України у гідній відсічі ворогу, а також забезпеченні безпеки громадян та захисті від будь-яких порушень їх прав.

І тому, були внесені зміни до Закону України «Про Національну поліцію». Найбільше змін було внесено до ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію», в результаті чого коло основних повноважень поліцейських значно розширилося. І хоча функціонування такого правоохоронного органу, як поліція, має бути адаптовано до специфіки воєнного часу, практична реалізація принципу забезпечення прав і свобод громадян у діяльності поліції через законодавчі зміни опинилася під загрозою. Як підтвердження цього: ст. 8 Закону України «Про Національну поліцію» законодавцем доповнено частиною четвертою, яка передбачає, що під час дії воєнного стану поліція діє згідно з призначенням та специфікою діяльності з урахуванням тих обмежень прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, що визначаються відповідно до Конституції України та Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

На думку багатьох правозахисників, діяльність поліції має бути спрямована на задоволення потреб населення, а довіра громадян до поліції є одним із головних критеріїв оцінки ефективності діяльності поліції, її служб і підрозділів.

Щодо порядку застосування превентивних поліцейських заходів, то розділ 5 Закону України «Про Національну поліцію» також зазнав деяких змін, які стосуються періоду воєнного стану. По перше, поліція отримала можливість здійснювати перевірку документів та фіксувати дані, що містяться в документах, якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених (п. 1 ч. 1 ст. 32).

По-друге, поліція тепер має право зупиняти транспортні засоби, якщо наявна інформація, яка свідчить про те, що водій або пасажир транспортного

засобу є особою, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених.

По-третє, за новою редакцією ст. 40 Закону поліція може використовувати у своїй діяльності такі технічні засоби, як безпілотні літальні апарати та спеціальні технічні засоби протидії їх застосуванню; спеціалізоване програмне забезпечення для здійснення аналітичної обробки фото- й відеоінформації, у тому числі для встановлення осіб і номерних знаків транспортних засобів. При цьому свою фото- та відеотехніку, технічні прилади та технічні засоби з виявлення та/або фіксації правопорушень, а також з виявлення радіаційних, хімічних, біологічних та ядерних загроз поліція має змогу закріплювати на однострої, на безпілотних літальних апаратах, службових транспортних засобах, суднах чи інших плавучих засобах, у тому числі тих, що не мають кольорографічних схем, розпізнавальних знаків та написів, які свідчать про належність до поліції, а також розміщувати їх по зовнішньому периметру доріг і будівель.

По-четверте, за необхідності відбиття нападу, що загрожує життю чи здоров'ю поліцейського або іншої особи, та усунення небезпеки у стані крайньої необхідності або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та/або чинить опір, поліцейський має право застосовувати будь-які підручні засоби, а не тільки ті спеціальні засоби, які передбачені ст. 45 Закону (ч. 5 ст. 42).

По-п'яте, під час дії воєнного стану поліцейський має право застосовувати заходи примусу, передбачені ст. 42, стосовно осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України, без врахування вимог та заборон, які стосуються порядку застосування заходів примусу, порядку застосування спеціальних засобів та порядку застосування вогнепальної зброї (ч. 9 ст. 42). У разі застосування такого примусу, внаслідок чого зазначеним особам було спричинено тілесне ушкодження, каліцтво, вогнепальне поранення, поліцейський за можливості має усно або за допомогою засобів комунікації повідомити про це свого безпосереднього керівника, який у разі необхідності за можливості повідомляє центральний орган управління поліції та відповідного прокурора (ч. 10 ст. 42).

Як бачимо, вказані зміни обумовлені насамперед необхідністю створення єдиного безпекового простору, оперативного реагування на виклики та доступністю поліцейських послуг. У цьому сенсі поліція повинна керуватися новою філософією поліцейської діяльності, служби та принципів її організації, що базується на служінні суспільству. А це не тільки ефективна діяльність щодо запобігання адміністративним і кримінальним правопорушенням, але й швидке реагуванні на звернення громадян і своєчасний їх розгляд, тісна співпраця з населенням за принципом «поліція – громадяни – партнери» [2, с. 112].

Враховуючи форми та методи роботи, які зарекомендували себе під час діяльності поліції, необхідно вибудовувати сучасні механізми реалізації прав громадян у межах відносин між поліцією і населенням, забезпечити персональну відповідальність кожного поліцейського за прийняті ним рішення та дії перед громадськістю, адже без довіри суспільства поліція не зможе ефективно функціонувати та виконувати покладені на неї завдання [3, с. 214].

При цьому системна та цілеспрямована діяльність Національної поліції України щодо ефективної реалізації принципу дотримання прав громадян, повина тісно взаємодіяти з населенням. Тому важливо, щоб дії поліції були максимально прозорими і зрозумілими для населення, а сама поліція здійснювала свою професійну діяльність тільки на підставі закону та в межах закріплених повноважень не тільки під час воєного часу, а й в майбутньому.

Література

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних [Законодавство України] / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
2. Солнцева Х. В. Деякі питання організації поліцейської діяльності. *Право та інновації*. 2017. № 1 [17]. С. 111–115.
3. Гусаров С. М., Салманова О. Ю., Комзюк А. Т. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія. Харків : Факт, 2022. 452 с.
4. Майоров В. В. Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства. *Право і суспільство*. 2020. № 2, ч. 2. С. 185–190.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО.....	3
<i>Швець Д.В.</i>	
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЖІНОК-ПОЛІЦЕЙСЬКИХ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ	4
<i>Берендєєва А. І.</i>	
ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАКТИКА УКРАЇНИ.....	7
<i>Боксгорн А. В.</i>	
БУЛІНГ СЕРЕД СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	10
<i>Бондар В.</i>	
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З ПОРУШЕННЯМИ ПРАВ ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ.....	13
<i>Вільська Є.Р., Пишна А.Г.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ.....	15
<i>Громацький С. А., Кейдалюк В.О.</i>	
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ЗАПОБИГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ.....	18
<i>Данильченко Ю.Б.</i>	
ПРОБЛЕМАТИКА ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	21
<i>Єдаменко Є. А.</i>	
ДЕФІНІЦІЯ «ДИТИНА» В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....	24
<i>Златевич О.А.</i>	
ДОТРИМАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ПРАВ ЛЮДИНИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	27
<i>Ізбаш К. С.</i>	